

معرفت دعایی امام سجاد(ع) مبارزه منفی با جور بود

تقویان معتقد است که امام سجاد(ع) در ادعیه خود به مباحث تربیتی، سیاسی، اجتماعی و اخلاقی توجه داشتند و معرفت دعایی که ایشان مطرح کرده‌اند، نوعی مبارزه منفی با جور بوده است.

تقویان معتقد است که امام سجاد(ع) در ادعیه خود به مباحث تربیتی، سیاسی، اجتماعی و اخلاقی توجه داشتند و معرفت دعایی که ایشان مطرح کرده‌اند، نوعی مبارزه منفی با جور بوده است.

عباس تقویان، عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق(ع) در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن(ایکنا)، در پاسخ به این پرسش که چرا امام سجاد(ع) به عبادت پرداخته و از سیاست دوری کردند؟ گفت: تفکیک و تمایزی بین دو مقوله سیاست و عبادت نیست و سیاست جدای از عبادت نیست. ائمه در زمان‌های مختلف زندگی می‌کردند و تاکتیک آنها در مقابل با دشمنان متفاوت بود که این به ضرورت و اقتضائات زمان هر یک از ائمه بازمی‌گردد. زمانی اقتضاء می‌کرد که امام تقیه کند و زمانی جهاد علمی، جهاد نفس و قتال فی سبیل‌الله ضرورت پیدا می‌کند، اما با توجه به اعتقادی که ما به ائمه داریم و ایشان را در قول، فعل و عمل معصوم می‌دانیم معتقدیم کاری که ایشان می‌کنند عین تکلیفی است که داشته‌اند.

وی ادامه داد: ائمه ما همه مانند پیکر واحدی هستند که همه هماهنگ با هم عمل می‌کنند و ممکن است وظیفه‌ای متفاوتی داشته باشند. ما دارای یک پیکر و نظم ارگانیک هستیم با این تشبیه ائمه ما به منزله به نظام ارگانیک هستند که هر کدام برای رسیدن به غایت عمل می‌کنند.

استاد دانشگاه امام صادق(ع) تاکید کرد: امام سجاد(ع) در یک شرایطی قرار گرفتند که می‌خواستند تاثیرگذاری روی افکار عمومی داشته باشند و واقعیت ظلم و جور اموی را تشریح کنند و برای این کار تاکتیک عبادت و توجه به معرفت دعایی را پیش گرفتند.

وی افزود: مدت امامت سجاد(ع) کم نبود و خلفای اموی و مروانی را شاهد بودند که سیاست‌های خشونت‌آمیزی را علیه شیعیان در پی گرفتند و امام احساس کردند اگر روشی غیر از روش دعا در پی بگیرند، ممکن بود آسیب جدی وارد شود و ایشان به اهداف خود نرسند، از این رو روایات و آثار مکتوبی از جمله صحیفه سجادیه مملو از معارف دین‌شناختی و ادعیه است که به این وسیله امام، دست به مبارزه منفی زدند و به توفیق رسیدند.

وی در پاسخ به این پرسش که مراد از دعا به عنوان مبارزه منفی چیست؟ گفت: مبارزه با دشمنان دین می‌تواند ابعاد گوناگونی داشته باشد واقعا در فرازهای ادعیه امام مشهود است که ایشان به هیچ وجه از بیان حقایق اصیل دین عقب‌نشینی نکرده‌اند اگر به تمام دعاهای صحیفه سجادیه نگاه بکنید، بیشتر مفاد ادعیه سیاسی و اجتماعی است و بسیاری از فرازهای این مناجات‌ها جنبه تربیتی اجتماعی و اخلاق دارد که نشان‌دهنده عمق معارف و بینش امام سجاد(ع) است.

تقویان افزود: امام(ع) درست است که دست به مبارزه علنی نزده و دست به سلاح نبردند، اما با این کارشان که تاکتیکی معرفت شناختی بود و روشنگرانه بود، راه امام حسین(ع) را تکمیل کردند و می‌توان گفت بعد از ایشان امام باقر(ع) و صادق(ع) دست به حرکت گسترده فرهنگی و علمی زدند دوران امام صادق(ع) هم‌زمان شد با دوره انتقالی اموی به بنی عباس که شاهد جهاد علمی ایشان بودیم و امروزه بیشترین حجم میراث علمی ما مربوط به این دوره است.

وی تصریح کرد: مطمئنا می‌شود گفت امام سجاد(ع) مبارزه فرهنگی کردند. ایشان روی بحث دین‌شناسی و ابعاد معرفت شناختی دین از منظر دعا تاکید ویژه‌ای کردند و آثار امام سجاد(ع) اگر مورد توجه قرار گرفته و طبقه‌بندی دقیق شود حاوی بیشترین حجم مسائل تربیتی، اخلاقی، سیاسی و اجتماعی است. اگرچه امام معروف‌اند به کثرت بکاء، ذکر و دعا، اما اگر دقت کنیم، می‌بینیم ابعاد گسترده‌ای از توجه ایشان به مسائل اجتماعی و سیاسی مربوط می‌شود.

وی با بیان اینکه امام سجاد(ع) شاگردان متعددی تربیت کردند، گفت: در میان این شاگردان کسانی بودند که به مفسرین قرآن معروف بودند و از این جا معلوم می‌شود که کارهای ایشان بعد قرآن‌شناختی داشت و ما در صحیفه سجادیه فرازهای مختلفی می‌بینیم که با آیات قرآن ارتباط دارد و می‌توانیم از این رو بگوییم که این کتاب پشتوانه قرآنی دارد.

تقویان ادامه داد: در همه زمان‌ها به ویژه در روزگار ما که انسان نوعی بی‌هویتی می‌کند و احساس نیاز می‌کند که به اصالت‌های انسانی خود بازگردد، تبعاً خود را بیشتر محتاج تامین جهات معنوی می‌داند، مختصات انسان معاصر که با داشتن امکانات و فن‌آوری‌های جدید باز هم احساس می‌کند کمبودهایی در درون دارد، این کمبود بدون توجه به معنویات به جایی نمی‌رسد.